

نظرسنجی از دبیران علوم اجتماعی شش استان کشور در مورد «مجله رشد آموزش علوم اجتماعی»

در این پژوهش از روش «پیمایشی»^۱ و تکنیک پرسشنامه به منظور نظرسنجی از مخاطبان مجله بهره گرفته شده است. جامعه آماری این پژوهش دبیران علوم اجتماعی سراسر کشور هستند. حجم نمونه مورد مطالعه ۱۲۰۱ نفر است که اعضای آن از طریق روش نمونه گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای از استان‌های تهران، اصفهان، مازندران، کرمان، خوزستان و آذربایجان غربی انتخاب شده‌اند. جمع‌آوری اطلاعات در استان‌های فوق‌الذکر در اوایل دی ماه ۱۳۷۹ صورت گرفته است.

یافته‌های تحقیق

یافته‌های این پژوهش در دو قسمت مجزا ارائه می‌شوند:

۱-۱. ارزیابی دبیران علوم اجتماعی از شماره‌های قبلی مجله علوم اجتماعی

در این قسمت، ارزیابی ۴۳۶ نفر از دبیران علوم اجتماعی از شکل و محتوای ۱۹ شماره مجله که تا سال ۱۳۷۲ منتشر شده است، بررسی می‌شود. همان‌گونه که در

جدول ۱ آمده است، اکثر پاسخگویان، کیفیت مجله در گذشته را خوب و خیلی خوب ارزیابی کرده‌اند. این بدان معنی است که می‌توان از تجارب گذشته بهره برد و در جهت تکمیل و بهبود هرچه بیش‌تر آن گام برداشت.

۱-۲. انتظارات و پیشنهادهای دبیران علوم اجتماعی در مورد انتشار مجدد مجله علوم اجتماعی

۱-۲-۱. در قسمتی از پرسشنامه نظرسنجی، ۲۸ محور موضوعی به صورت سؤالات بسته (با سطح سنجش ترتیبی) گنجانده شد تا پاسخگویان نسبت به میزان ضرورت یا تناسب آن‌ها برای تهیه محتوای مجله اظهار نظر کنند. جدول ۲ میزان اهمیت و ضرورت هر محور موضوعی پیشنهادی را نشان می‌دهد. همان‌گونه که در این جدول مشاهده می‌شود، معرفی شیوه‌های نوین آموزشی، انعکاس تجربیات و دیدگاه‌های دبیران علوم اجتماعی در زمینه تدریس علوم اجتماعی، نقش رفتارهای اجتماعی دبیر در کلاس، معرفی پژوهش‌های انجام شده در ایران، معرفی تازه‌های انتشار در زمینه علوم اجتماعی و معرفی پژوهش‌های انجام شده در جهان، به ترتیب جزو مهم‌ترین اولویت‌های ذکر شده از سوی مخاطبان مجله است.

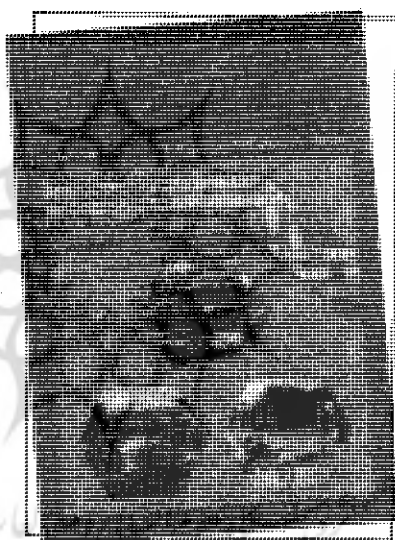
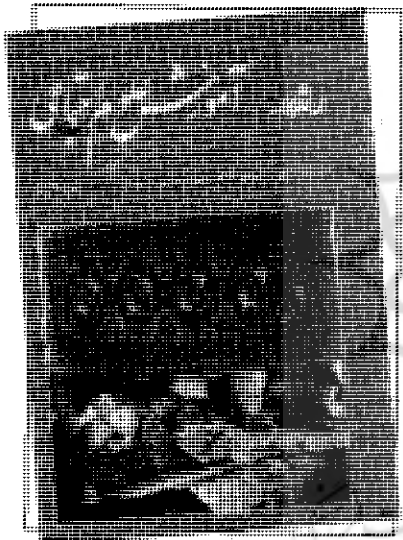
سایر موضوعات پیشنهادی نیز هر یک درصد مشخصی از پاسخگویان را به خود اختصاص داده است. برای مقایسه میزان اهمیت هر یک از محورهای پیشنهادی، درصد‌های مربوط به دو گزینه «خیلی زیاد» و «زیاد» را مورد توجه قرار دهید.

۱-۲-۲. علاوه بر این، در قسمتی دیگر از پرسشنامه نظرسنجی یک سؤال باز گنجانده شد و از پاسخگویان پرسیده شد که چنانچه موضوعات دیگری برای درج در شماره‌های آینده مجله به نظرشان می‌رسد، پیشنهاد کنند. از پرسشنامه‌های ۱۶۷ نفری

که به این سؤال باز پاسخ داده‌اند، موضوعات پیشنهادی زیر استخراج شده است:

- آموزش روش برخورد با دانش آموز و ایجاد انگیزه و خلاقیت
- تهیه گزارش از نظرات دانش آموزان
- رعایت ارتباط مطالب و سریالی بودن

- چاپ نظرات اولیای دانش آموزان
- علاقه مند به مسائل اخلاقی
- اختصاص قسمتی از مجله برای پیام‌های کوتاه و گویا در زمینه‌های بهداشتی، درمانی، اخلاقی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی
- درج اخبار گردهمایی‌ها و سمینارهای

آن‌ها و چاپ مطالب ادبی، شعر، خاطرات و خلاقیت‌های دبیران در تدریس

- ارتباط پیگیر و مستمر و مصاحبه و گفت‌وگو با دبیران علوم اجتماعی
- توضیح نظام آموزشی فعلی
- تخصصی‌تر کردن مطالب نشریه در باب علم جامعه‌شناسی در ایران
- نقد و بررسی علل افت تحصیلی و عدم گرایش به رشته‌های علوم اجتماعی
- ارائه فرم نظرخواهی
- معرفی مراکز قابل بازدید و اسامی فیلم‌های مربوط به علوم اجتماعی

مباحث اجتماعی و فرهنگی

- ۱-۲-۳. در بخش دیگری از پرسشنامه، سؤالی نیز در مورد ویژگی‌های شکلی مجله در آینده گنجانده شد. از پرسشنامه‌های ۱۸۲ نفری که به این سؤال باز پاسخ داده‌اند، پیشنهادهای زیر استخراج شده است:
- استفاده از همکاران و تحصیلکردگان علوم اجتماعی در مجله
- استفاده از کسانی که در مدارس مشغول به کارند؛ زیرا به واقعیت نزدیک‌ترند.

- با جامعه اسلامی
- موارد زیر استخراج شد:
- مصاحبه با استادان روان شناس
 - شناساندن اهمیت علوم اجتماعی
 - عدم تهیه مجله به سبک جزوه درسی
 - ارائه تحقیقات علمی با ذکر آمار در
 - توجه به شکل ظاهری، رنگ، عکس و نوع کاغذ
 - موضوعات مختلف علوم اجتماعی
 - تکراری نبودن مطالب و متنوع بودن آن
 - ۱-۲-۴. در بخش دیگری از پرسشنامه
 - عدم ارائه مطالب در سطح دانشگاهی
 - از پاسخگویان پرسیده شد، انتظارات آنان
 - از یک نشریه کمک آموزشی مثل «رشد
 - آموزش علوم اجتماعی چیست؟ از
 - پرسشنامه های ۶۸۵ نفر از دبیران علوم
 - اجتماعی که به این سؤال پاسخ داده بودند،
 - معرفی تازه های جامعه شناسی جهان
 - ملموس بودن مطالب برای
 - دانش آموزان و دبیران، مخصوصاً در رابطه
- پرمحتوا و متنوع و به روز بودن
- ارائه روش های جدید آموزش و
- مقالات علمی داخلی و خارجی
- کمک به تدریس در کلاس و
- جوابگویی به انتظارات دبیران در این مورد
- افزایش اطلاعات دبیران و کاربردی بودن آن ها
- مکمل کتاب درسی و تجزیه و تحلیل مطالب آن

جدول ۱. ارزیابی مخاطبان از شماره های قبلی مجله رشد آموزش علوم اجتماعی
(تعداد پاسخگویان = ۴۳۶ نفر)

ردیف	مقیاس ارزیابی	خیلی خوب درصد	خوب درصد	متوسط درصد	بد درصد	خیلی بد درصد
۱	سطح محتوای مطالب مجله	۱۹/۷	۵۲/۵	۱۶/۷	۰/۷۸	●
۲	سرفصل های مطالب مجله	۱۴/۹	۵۳/۸	۱۷/۲	۰/۷۸	●
۳	سبک ارائه مطالب مجله	۱۳/۸	۴۴/۷	۲۶/۳	۲/۹	۰/۲۲
۴	اخبار و گزارش های داخلی مجله	۱۲/۶	۳۴/۸	۳۳/۷	۳/۸	۰/۹۱
۵	مصاحبه ها	۸/۴	۳۷/۶	۳۳/۴	۳/۶	۱/۱۴
۶	میزان کاربردی بودن مطالب	۱۰	۳۸	۳۶/۱	۴/۳	۱/۳
۷	تحقیقات ارائه شده در مجله	۱۴/۴	۳۶/۶	۲۹/۱	۵	۰/۶
۸	آموزش ها و هدایت های نظری	۱۳/۵	۳۷/۳	۲۸/۸	۴/۸	۰/۴
۹	صفحه بندی، تیتروزی و نوع چاپ	۱۶/۹	۴۶/۱	۱۸/۳	۲/۹	۰/۶
۱۰	روشنی و وضوح مطالب ارائه شده	۱۸/۳	۴۴/۲	۲۰/۱۸	۲/۲	۱/۱
۱۱	صلاحیت علمی هیأت تحریریه	۱۵/۳۶	۴۶/۵	۱۸/۳	۱/۸	۰/۴
۱۲	شیوه توزیع مجله	۱۶/۷	۲۶/۶	۲۲/۹	۱۳/۷	۳/۷

توجه: درصد پاسخگویی که به ۱۲ زمینه مورد ارزیابی پاسخ نداده اند، از جدول حذف شده است.

- افزایش سطح آگاهی علمی دبیران
- توجه به مشکلات تدریس در کلاس‌ها و نیازهای دبیران
- آموزش روش تدریس زنده و پویا
- بیان واقعیات جامعه و جامعه‌مدنی و کمک به ارتقای رشد فکری دانش‌آموزان
- نقد و بررسی کتاب‌های درسی و پاسخ به نامه‌های خوانندگان
- توجه به مسائل روز جامعه (تفسیر سیاسی اتفاقات و مسائل اجتماعی)
- آشنایی با سازمان‌های بین‌المللی
- برقراری ارتباط علمی بین دبیران و مراکز علمی

۱-۲-۵. در قسمتی از پرسشنامه نظرسنجی نیز سؤالاتی در مورد سطح علمی مجله، میزان انطباق آن با محتوای کتاب‌های درسی، حجم مورد انتظار صفحات هر مقاله و حداکثر ساعاتی که دبیران حاضرند به مطالعه مجله اختصاص دهند، گنجانده شد. نتایج به دست آمده نشان می‌دهند که اکثر پاسخگویان (۶۷/۷ درصد از ۱۲۰۱ نفر) خواهان آن هستند که مجله علوم اجتماعی خصلتی علمی-کاربردی داشته باشد. همچنین، ۷۳/۷ درصد از پاسخگویان خواستار آنند که محتوای مجله با محتوای کتاب‌های درسی مطابقت داشته باشد. همچنین در مورد حجم صفحات هر مقاله نیز دیدگاه‌های متفاوتی ابراز شده است: ۳۱/۴ درصد از دبیران حتی حاضرند، مقالات بیش‌تر از ۷ صفحه را نیز مطالعه کنند؛ ۲۸/۶ درصد از پاسخگویان مقالات ۳-۴ صفحه‌ای را ترجیح می‌دهند، درحالی‌که ۲۲/۶ درصد از خوانندگان مجله

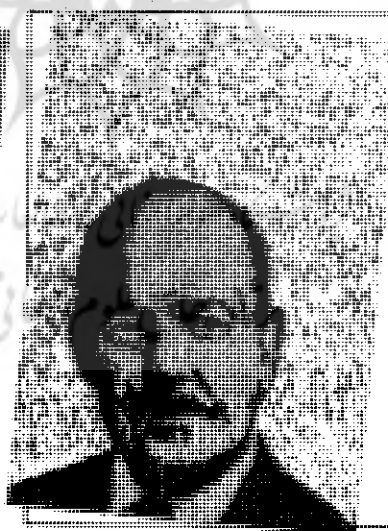
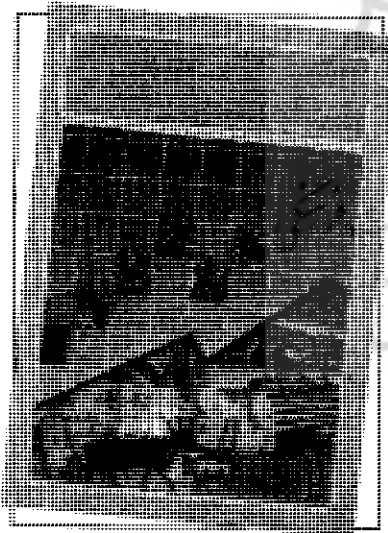
آمادگی مطالعه مقالات ۵-۶ صفحه‌ای را دارند و تنها ۱۲/۶ درصد از پاسخگویان مقالات ۱-۲ صفحه‌ای (یعنی مقالات کوتاه) را ترجیح می‌دهند (لازم به ذکر است ۴/۷ درصد از پاسخگویان در پاسخ به این سؤال هیچ اظهارنظری نکرده‌اند).

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

با نگاهی به محور پیشنهادی دبیران علوم اجتماعی و مرور انتظارات و خواسته‌های آنان از مجله علوم اجتماعی می‌توان دریافت که زمینه فعالیت مجله بسیار وسیع و متنوع است. به نظر می‌رسد که معرفی شیوه‌های

در وهله دوم، ارتقای علمی و افزایش آگاهی‌های دبیران علوم اجتماعی در حوزه تخصصی آنان مورد تأکید واقع شده است؛ به طوری که موجب رشد فکری و فرهنگی دبیران و در نتیجه دانش‌آموزان شود. البته دبیران علوم اجتماعی از مسائل روز جامعه خود نیز غافل نیستند و مایلند رویدادها و مسائل مهم اجتماعی-فرهنگی کشور مورد تفسیر و تحلیل قرار گیرند و در مجله علوم اجتماعی منعکس شوند.

امید است تجزیه و تحلیل نتایج به دست آمده از این نظرسنجی در دستور کار دست‌درکاران جدید مجله قرار گیرد و

روزبه‌روز شاهد انطباق بیش‌تر محتوای مطالب مجله با نیازها و انتظارات خوانندگان آن باشیم.

زیرنویس:

نوین آموزشی و تجهیز دبیران علوم اجتماعی به مهارت‌های تدریس و رفتار با دانش‌آموزان و آنچه که آنان را در تدریس کتاب‌های علوم اجتماعی در کلاس موفق‌تر نماید، جزو اولین تقاضاها و انتظارات دبیران از مجله رشد آموزش علوم اجتماعی باشد.

1. Survey

جدول ۲- دیدگاه‌های مخاطبان مجله در خصوص میزان تناسب یا ضرورت گنجانیدن محورهای موضوعی پیشنهادی در شماره‌های آینده مجله علوم اجتماعی (تعداد پاسخگویان = ۱۲۰۱ نفر)

ردیف	محورهای موضوعی پیشنهادی	خیلی زیاد درصد	زیاد درصد	تا حدودی درصد	کم درصد	خیلی کم درصد
۱	تجربیات و دیدگاه‌های دبیران علوم اجتماعی در زمینه ندریس	۵۴	۲۷/۵	۱۱	-/۸	-/۱
۲	انتقادات و پیشنهادهاى دبیران علوم تجربی	۴۵	۳۳/۳	۱۳/۷	-/۷	-/۱
۳	معرفی پژوهش‌های انجام شده در ایران	۴۸/۹	۲۸/۶	۱۴/۶	۱/۷	-/۲
۴	معرفی پژوهش‌های انجام شده در جهان	۴۷/۱	۲۸/۱	۱۶/۴	۶/۳	-/۴
۵	آشنایی با سازمان‌های بین‌المللی آموزش و پرورش	۳۹/۱	۳۴/۴	۱۸	۱/۶	-/۵
۶	آشنایی با نظام‌های آموزشی کشورهای مختلف	۴۰/۸	۳۳/۸	۱۶/۲	۱/۳	۱
۷	اخبار گردهمایی‌ها و سمینارهای آموزشی و پرورشی در ایران و جهان	۳۴/۸	۳۷/۹	۱۶/۸	۲/۹	۱
۸	شیوه‌های نوین آموزشی	۵۹/۲	۲۶	۷	۱/۴	-/۵
۹	جدول و سرگرمی	۱۶	۳۴/۱	۳۳/۳	۷	۲/۵
۱۰	مصاحبه با دانش آموزان	۱۹/۶	۴۱	۲۷/۷	۳/۶	۱/۲
۱۱	مصاحبه با مسؤولان اجرایی و کارشناسان آموزش و پرورش	۲۴/۴	۴۲/۹	۲۲/۱	۳/۳	۱
۱۲	نقد قوانین و مقررات آموزشی و محیط‌های آموزشی	۳۳/۹	۳۹	۱۶/۷	۲/۸	-/۵
۱۳	مسائل و مباحث جامعه‌شناسی آموزش و پرورش ایران	۳۷/۵	۳۷/۳	۱۴/۵	۲/۲	-/۴
۱۴	معرفی و نقد کتاب‌های علوم اجتماعی	۴۶/۲	۳۱/۴	۱۴/۲	۱	-/۲
۱۵	نازه‌های انتشار در زمینه علوم اجتماعی	۴۸/۵	۳۰/۶	۱۲/۲	۱	-/۴
۱۶	نظریه‌های جامعه‌شناسی	۳۶/۵	۳۶/۱	۱۷/۲	۱/۸	-/۸
۱۷	استانداردهای جدید آموزش و پرورش	۴۳/۳	۳۳/۷	۱۳/۲	۱/۷	-/۲
۱۸	اهم رویدادهای آموزش و پرورش در فصلی که گذشت	۲۰/۸	۴۰/۳	۲۴/۶	۴/۹	-/۷
۱۹	اصطلاحات و واژه‌نامه لاتین	۲۴/۵	۳۷/۱	۲۴/۷	۴/۳	۱/۷
۲۰	نقش رفتارهای اجتماعی دبیر در کلاس	۵۰/۵	۳۰/۲	۱۰/۷	۱/۲	-/۳
۲۱	مسابقه برای دبیران علوم اجتماعی	۲۳/۸	۳۶/۴	۲۷/۱	۱/۱	-/۱
۲۲	معرفی بزرگان جامعه‌شناسی	۳۰/۵	۳۸/۶	۲۰/۹	۱/۸	-/۹
۲۳	نقد مطالب علوم اجتماعی در کتاب‌های درسی	۳۸/۶	۳۶/۶	۱۴/۱	۱/۹	-/۷
۲۴	آشنایی با آداب و رسوم مناطق مختلف ایران	۳۵/۲	۳۸	۱۶/۹	۲/۲	-/۶
۲۵	حوزه‌های علوم اجتماعی	۲۶/۳	۴۱/۹	۱۹/۸	۲/۵	-/۷
۲۶	مقالات ترجمه شده	۲۷/۶	۳۸/۷	۲۰/۳	۳/۸	۱/۲
۲۷	قسمت‌هایی از کتاب‌های کلاسیک جامعه‌شناسی به زبان انگلیسی	۱۹/۲	۳۱/۲	۳۰/۳	۷/۷	۲/۷
۲۸	درج مطالبی از اینترنت در مجله	۳۵/۱	۳۵	۱۵/۲	۳/۱	۲/۱